

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**PROCEEDINGS
of the XIX International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**2024
Астана**

УДК 001

ББК 72

G99

«ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» студенттер мен жас ғалымдардың XIX Халықаралық ғылыми конференциясы = XIX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» = The XIX International Scientific Conference for students and young scholars «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024». – Астана: – 7478 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-7697-07-5

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001

ББК 72

G99

ISBN 978-601-7697-07-5

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2024**

1. R.Colvell « [Science, Technology, Engineering, and Mathematics Education: A Primer](#)», 2012.
2. Н. А Карпович, Т. А. Зенько «Методические особенности преподавания языка C++», 2009.
3. Петров А.Н. Основные подходы к обучению студентов объектно-ориентированному программированию и проектированию, 2008.
4. Шошак М. Чакеева А.М. Бағдарламалау тілдерін оқыту әдістемесі, 2019.

ӘӨЖ 159.928

ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ДАМУШЫ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН ӘДІСТЕР ТУРАЛЫ

Абилхан Жансая Жұманазарқызы

zhansa03@icloud.com

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ Ақпараттық технологиялар факультеті
Информатика кафедрасының студенті, Астана, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі- А.Х. Давлетова

Қазіргі білім беру кеңістігінде балалар мен ересектерге тиімді және жан-жақты білім беруге ықпал ететін әртүрлі технологиялар мен әдістердің қарқынды дамуы байқалады. Осы контекстегі ең маңызды бағыттардың бірі – инклюзивті оқытудағы дамыту технологиясы болып табылады. Инклюзивті білім берудегі дамыту технологиялары -бұл білім алушылардың білімі мен дағдыларын ғана емес, сонымен қатар олардың жеке қасиеттері мен шығармашылық қабілеттерін дамытуға арналған арнайы құралдар, әдістер мен тәсілдер. Олар білім берушілер мен педагогтарға әр оқушының ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, жеке дара жұмыс жасауға мүмкіндік береді. Мұндай технологиялардың арасынан ойын әдістері, жобалық оқыту, белсенді оқыту технологиялары, зерттеу қызметтерін атап айтуға болады. Дегенмен, инклюзивті білім беруді жүзеге асыру маңызды аспектілердің бірі болып табылады. Инклюзия – бұл жеке ерекшеліктерге және арнайы білім беру қажеттіліктеріне қарамастан, жеке тұлғаның құқықтарын құрметтеуге және олардың әрқайсысының теңдігіне негізделген қағида. Ол физикалық, интеллектуалдық, эмоционалдық және басқа да ерекшеліктері бар балалардың барлығына білім берудің қолжетімділігі мен сапасын бақылап, қамтамасыз етуге бағытталған.

Инклюзивті оқыту әр адамның өз әлеуетін барынша іске асыруға арналған мүмкіндігі бар инклюзивті білім беру ортасын құруды көздейді. Ол үшін әр білім алушының нақты білім беру қажеттіліктерін ескеру және оларға қажетті қолдау мен көмекті көрсету маңызды. Инклюзивті оқытуда дамытушы технологияларды пайдалану барлық қатысушылардың өздерін тең құқылы және бірлескен тиімді және үйлесімді оқу процесін құруға ықпал етеді [1].

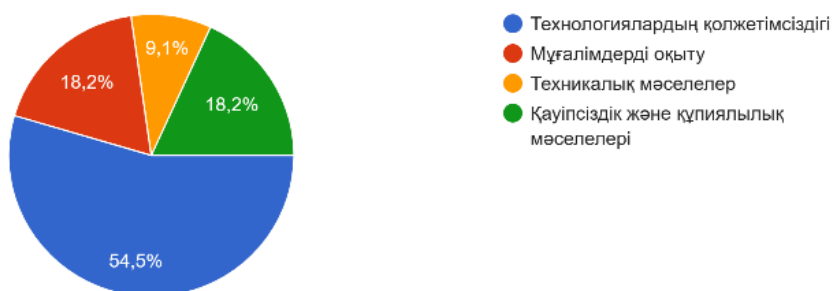
Нәтижесінде, инклюзивті оқытудың дамып келе жатқан технологияларымен әдістемесі қазіргі білім беру жүйесінің ажырамас бөлігі болып табылады. Олар білім алушылардың білімі мен дағдыларын дамытуға ғана емес, сонымен бірге ынтымақтастық, шығармашылық ойлау, тәуелсіздік және өзін – өзі бақылау сияқты негізгі қасиеттерді қалыптастыруға көмектеседі. Мұндай оқыту әр білім алушының өсуі мен дамуын ынталандырады және әрқайсысы өз мүмкіндіктерін аша алатын қолайлы білім беру кеңістігін құруға ықпал етеді.

Инклюзивті оқытудың дамып келе жатқан технологиялары мен әдістері қазіргі білім беру жүйесінде маңызды рөл атқарады, мұнда әр оқушы өзінің жеке ерекшеліктеріне, қабілеттері мен қажеттіліктеріне қарамастан сапалы білім алуға құқылы. Даму технологиялары мен әдістемелерінің негізгі міндеттерінің бірі-әр оқушының максималды дамуына жағдай жасау. Оқушы ақпаратты пассивті қабылдайтын дәстүрлі оқыту форматының орнына инклюзивті оқыту оқу процесіне қатысушылардың әрқайсысының белсенді жұмысын қамтиды.

Сондықтан педагогтарға сауалнама жүргізіле отырып инклюзивті білім беруде кездесетін қиындықтар мен мәселелерді талқылау және сараптау басты негізге алынды. Сауалнама Google forms онлайн платформасында жүргізілді және онда 30 педагог қатысты. Сауалнамада педагогтарға “Инклюзивті білім беруде қандай қиындықтар туындайды?” деген сұрақ қойылды. Олардың көп бөлігі балалармен қарым-қатынас жасау мен психологиялық іс-әрекеттерді басқару қиын деп жауап берді. Сонымен қатар, біздің қарастырып отырған басты мәселенің бірі-инклюзивті білім берудегі жаңа дамытушы технологиялар мен әдістер болатын. Осы тақырып аясында педагогтардан технологиялар мен әдіс-тәсілдерді қолдану барысында қандай қиындықтар туындайтынын сұрастырдық (1-сурет).

Инклюзивті оқытудың дамып келе жатқан технологиялары мен әдістерін қолдануда қандай қиындықтар туындайды?

11 ответов

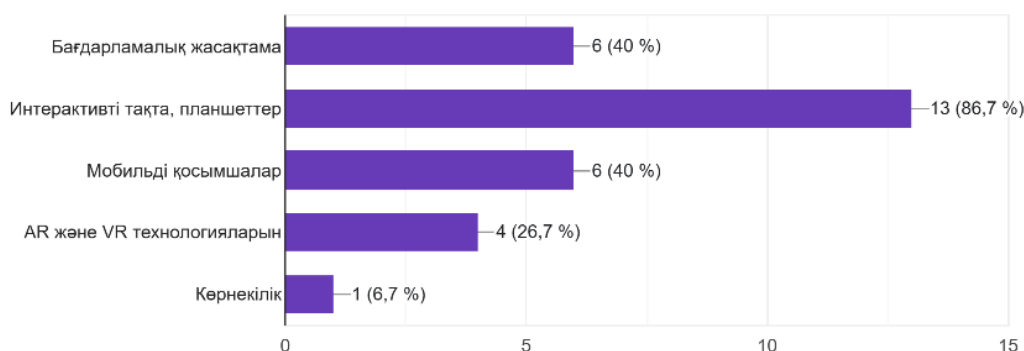

1-сурет. Инклюзивті оқытудағы дамыту технологиялары мен әдістерін қолданудағы қиындықтар

Нәтижесінде олардың 54,5%-ы технологиялардың қолжетімсіздігін аңғартқан. Сондықтан олар көп жағдайда ерекше балалардың жас және психологиялық ерекшеліктерін ескере отырып ойын әдістерін пайдаланады екен. Сонымен қатар педагогтар инклюзивті білім беруде жаңа технологиялар қатарынан интерактивті тақтаны қолжетімді құрал болғандықтан жиі қолданатынын байқауға болады (2-сурет).

Ал сіз, оқытуда дамытушы технологияның қандай түрлерін қолданасыз?

15 ответов

2-сурет. Инклюзивті оқытудағы қолданатын дамытушы технологиялар

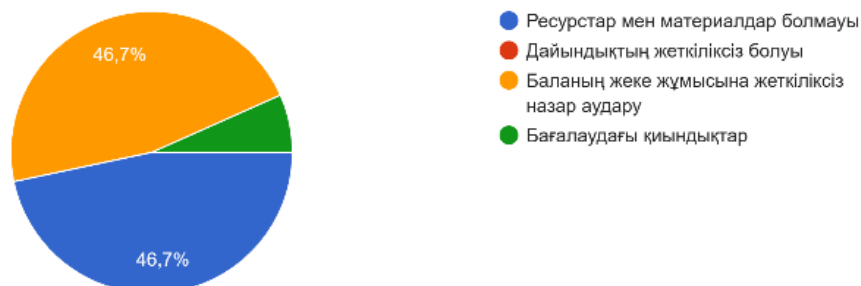
Атап айтатын болсақ, олардың 86,7%-ы интерактивті тақта мен планшеттерді, 40%-ы мобильді қосымшаларды және 40%-ы бағдарламалық жасақтаманы, ал қалған 26,7%-ы виртуалды және кеңейтілген шындық техно-логияларын сабақта пайдаланады. Дегенмен, бұл

технологиялар- дың барлығы бірдей инклюзивті білім беруде тиімді бола бермейді және бұл қарастырылуы тиіс өзекті мәселеге айналып отыр.

Оның тағы бір дәлелі осы сұрақтың жауабы деп білемін. Себебі, педагогтар үшін инклюзивті білім берудегі басты кедергілер мен кемшіліктердің бірі ресурстар мен материалдар яғни әдістемелік құралдардың болмауы (3-сурет).

Инклюзивті оқытуды жүзеге асыруда мектепте кездесетін негізгі кедергілер немесе қиындықтар қандай?

15 ответов

3-сурет. Инклюзивті оқытуды жүзеге асырудағы кедергілер

Қатысушылардың 46,7%-ы осы кедергілерге тап болады екен. Сонымен қатар, осы мәселе салдарынан бағалауда да қиындықтар кездеседі.

Инклюзивті оқытудың дамып келе жатқан технологиялары мен әдістері қазіргі білім беру жүйесінде маңызды рөл атқарады, мұнда әр оқушы өзінің жеке ерекшеліктеріне, қабілеттері мен қажеттіліктеріне қарамастан сапалы білім алуға құқылы. Даму технологиялары мен әдістемелерінің негізгі міндеттерінің бірі-әр оқушының максималды дамуына жағдай жасау. Оқушы ақпаратты пассивті қабылдайтын дәстүрлі оқыту форматының орнына инклюзивті оқыту оқу процесіне қатысушылардың әрқайсысының белсенді жұмысын қамтиды.

Инклюзивті оқытуда қолданылатын негізгі технологиялардың бірі-сараланған тәсіл. Ол оқу процесінің мазмұнын, әдістемесін және ұйымдастырылуын әр оқушының қажеттіліктеріне бейімдеуді қамтиды. Мысалы, сараланған тәсілдің бір бөлігі ретінде мұғалім әртүрлі оқу материалдарын, оқушылардың әртүрлі топтары үшін әртүрлі түсіндіру және қолдау әдістерін пайдалана алады. Ерекше оқушыларға арналған дамытушы технологиялар мен әдістемелер олардың танымдық, моторлық, коммуникативтік және әлеуметтік дағдыларын қолдауға және дамытуға бағытталған. Олардың кейбіреулері мыналарды қамтиды:

✓ Көмекші технологияларды қолдану: мәтінді диктанттау бағдарламалары, экрандағы мәтінді оқуға арналған скриншоттар, моторикасы бұзылған балаларға арналған арнайы сенсорлық тақталар;

✓ Ойын технологиясы: оқу мотивациясы мен тиімділігін арттыру үшін оқу мақсаттары үшін арнайы әзірленген компьютерлік ойындар мен қолданбаларды пайдалану [2].

✓ Сенсорлық ынталандыру: сенсорлық сезімдерді ынталандыру және бұзылған оқушылардың моторлық үйлестіруін жақсарту үшін әртүрлі тактильді және көрнекі материалдарды пайдалану;

✓ Мультисенсорлық оқыту: виртуалды және Толықтырылған шындық сияқты инновациялық білім беру технологияларын барлық сезімдерді барынша арттыратын және ақпаратты жақсы есте сақтауға ықпал ететін оқу жағдайларын жасау үшін пайдалану;

✓ Әлеуметтік-эмоционалды қолдау: оқушыларға өзін-өзі реттеу дағдыларын үйрету, эмоционалды интеллектті дамыту, сыныпта достық және қолдау атмосферасын құру. Бұл технологиялар мен әдістер тек кейбір мысалдар болып табылады және әр мүгедек оқушының нақты қажеттіліктеріне байланысты өзгеруі мүмкін;

✓ Материалдар мен әдістердің әртүрлілігі: мұғалімге әртүрлі ерекше қажеттіліктері бар балаларға қолайлы әртүрлі материалдар мен оқыту әдістерімен танысу маңызды. Бұл аудиовизуалды және интерактивті материалдарды, сондай-ақ оқу процесін ұйымдастырудың әртүрлі тәсілдерін қамтуы мүмкін.

Инклюзивті оқытудың маңызды аспектісі-әр түрлі деңгейдегі оқушылар тобымен жұмыс жасау. Ұжымдық және кооперативті жұмыс түрлері әр түрлі деңгейдегі студенттерге ынтымақтастыққа, білім алмасуға және бір-бірімен өзара әрекеттесуге мүмкіндік береді. Бұл тәсіл толеранттылықты, өзара көмек пен айырмашылықтарға оң көзқарасты дамытуға ықпал етеді. Осылайша, инклюзивті оқытудың дамып келе жатқан технологиялары мен әдістері барлық оқушылар үшін сапалы білім беруді қамтамасыз ету үшін маңызды. Олар әртүрлі қажеттіліктері мен қабілеттері бар оқушыларға толық әлеуетіне жетуге және қоғамдық өмірге сәтті араласуға көмектеседі [3].

Қорытындылай келе, инклюзивті оқытудың дамып келе жатқан технологиялары мен әдістері қазіргі білім беру жүйесінде маңызды рөл атқарады. Олар білім беру процесінің әрбір қатысушысын олардың жеке ерекшеліктеріне немесе арнайы білім беру қажеттіліктеріне қарамастан оқытудың әртүрлі мүмкіндіктерін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Дамыту технологиялары оқу процесін ынталандыруға көмектесетін және оқушылардың әртүрлі бағыттарда дамуына мүмкіндік беретін құралдар мен ресурстардың кең таңдауын ұсынады. Мұндай технологиялар компьютерлік бағдарламаларды, интерактивті тақталарды, мультимедиялық материалдарды, виртуалды экскурсияларды және басқа сандық құралдарды пайдалануды қамтиды. Инклюзивті оқыту әдістері, өз кезегінде, әр оқушының білім алуға және өз қабілеттерін дамытуға тең мүмкіндіктері бар кедергісіз оқу ортасын құруға бағытталған. Бұл әдістемелер оқытудың сараланған тәсілін қамтиды, мұнда оқытушы оқушының жеке қажеттіліктеріне оқыту материалы мен әдістерін бейімдейді. Олар сондай-ақ шағын топтарда жұмыс істеуді, тәлімгерлікті және студенттер бір-бірімен араласып, ынтымақтаса алатын ұжымдық жобаларды қамтиды.

Инклюзивті оқытудың дамытушы технологиялары мен әдістемелерін біріктіру неғұрлым тиімді және бейімделгіш білім беру ортасын құруға мүмкіндік береді. Бұл оқушылардың үлгерімі мен мотивациясын жақсартуға, сондай-ақ олардың ынтымақтастық, қарым-қатынас және сыни ойлау дағдыларын дамытуға ықпал етеді. Осы тәсілдің арқасында білім беру процесінің барлық қатысушылары үшін қол жетімді және инклюзивті болады.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Голубева Л. В. Инклюзивное образование: Идеи, перспективы, опыт.— Волгоград: Баспа «Учитель», 2020. — 95 б.
2. Дэвид Митчелл. Эффективные педагогические технологии специального и инклюзивного образования. — М.: РООИ «Перспектива», 2018. — 137 б
3. О.С. Мишина, Г.А. Романова, Т.В. Тимохина, О.С. Кузьмина, Т.Ю. Четверикова Инклюзивное образование: теория и практика : материалдар жинағы IV Халықаралық ғылыми-практикалық конференция– Орехово-Зуево: Ред-баспа бөлімі ГГТУ, 2019. – 309 с.

ТОГЫЗ-ҚУМАЛАК» ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ОЙЫНЫН ОҚЫТУҒА АРНАЛҒАН МОБИЛЬДІ ҚОСЫМШАНЫ ӘЗІРЛЕУ

Айту Ақерке Есенжолқызы

aituakerke@icloud.com

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ Ақпараттық технологиялар факультеті

Информатика кафедрасының студенті, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекші – Ахаева Жанар Берикбаевна

Кілт сөздер: Тоғызқұмалақ, Android Studio, Java, мобильді қосымша, XML-файлдары, Kotlin және Swift.